

LLYFRGELL GENEDLAETHOL CYMRU THE NATIONAL LIBRARY OF WALES

Polisi Cadwedigaeth a Gofal Casgliadau

2017-2020

Cyd-destun cenedlaethol

Mae datganiad cenedlaethol Egwyddorion Cadwraeth ar gyfer Treftadaeth Ddiwylliannol Cymru'n datgan

Bod ein treftadaeth ddiwylliannol yn perthyn i bobl Cymru; mae'n creu ein hunaniaeth, yn llunio ein dyfodol ac yn nodi ein lle yn y byd. Rydym wedi ymrwymo i warchod tystiolaeth ein treftadaeth ddiwylliannol fel y mae wedi ei hysgrifennu, ei chreu a'i byw i sicrhau defnydd cynaliadwy o gasgliadau'n cenedl i bawb

Cefnogir y datganiad hwn gan saith egwyddor cadwraeth cenedlaethol, sy'n datgan y bydd y rhai sy'n gyfrifol am ein treftadaeth ddiwylliannol yn

- gweithredu fel eiriolwyr ar gyfer gwarchod treftadaeth ddiwylliannol
- cyfrannu at, hyrwyddo a defnyddio'r safonau a'r arfer gorau cyfredol
- rheoli casgliadau'n seiliedig ar ddeall eu pwysigrwydd a'u cyflwr
- rhoi cynaliadwyedd wrth graidd cadwraeth
- datblygu sgiliau a rhannu gwybodaeth
- ceisio'r adnoddau angenrheidiol i ofalu am gasgliadau
- hybu mynediad cyhoeddus cynhwysol a chyfrifol

Polisi Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Mynegir yr egwyddorion a restrir uchod drwy bolisi'r Llyfrgell sy'n disgrifio ein hagwedd at gadwedigaeth a gofal casgliadau. Mae Siarter y Llyfrgell yn datgan mai nod y Llyfrgell yw 'casglu, diogelu a rhoi mynediad at bob math a ffurf ar wybodaeth gofnodedig'. Mae cadwedigaeth yn un o swyddogaethau craidd y Llyfrgell ac yn un o'i amcanion elusennol, gan ei fod yn cefnogi'r nod hwn ac yn hwyluso mynediad cynaliadwy i ddaliadau'r Llyfrgell. digidol.

Mae casgliad y Llyfrgell yn cynnwys amrywiaeth eang o fathau o gyfryngau, yn cynnwys papur, lliain, membrwn, felwm, plastig, coed, metel a chasgliadau clywedol, yn ogystal â nifer cynyddol o ddeunydd Agwedd y Llyfrgell at ofal casgliadau yw hwyluso'r defnydd o'r casgliadau am gyhyd â phosibl, drwy raglen integredig o gadwedigaeth ataliol a thriniaeth. Mae'r Llyfrgell yn gweithredu gyda llai o adnoddau a rhaid iddi sicrhau ei bod yn gofalu am gasgliadau mewn ffordd gyfrifol a strategol.

Camau Gweithredu o ran Cadwedigaeth

Bydd y Llyfrgell yn

- cynnal arolygon rheolaidd o gyflwr casgliadau er mwyn asesu eu hanghenion a'u cyflwr
- blaenoriaethu a chynllunio gweithgareddau cadwedigaeth, yn unol â meini prawf y cytunwyd arnynt sy'n ystyried arwyddocâd a chyflwr
- cyfrannu at, hyrwyddo a defnyddio safonau ac arfer gorau cyfredol
- rheoli'r asedau digidol fel rhan annatod o'r casgliad, gan gyfeirio at y Polisi Cadwedigaeth Digidol cysylltiedig
- gwneud gwaith triniaeth cadwraeth, gyda chyn lleied â phosibl o ymyrraeth, lle y bo angen
- gwneud gwaith cadwraeth ataliol i leihau dirywiad a difrod i eitemau'r casgliad
  - trwy reoli ardaloedd storio'n effeithiol
  - sicrhau bod amodau amgylcheddol yn cyrraedd safonau priodol ar gyfer storio ac arddangos deunyddiau'r casgliadau
  - glanhau a diogelu eitemau drwy becynnu priodol
  - trafod gofalus
  - monitro plâu
- cofnodi camau cadwraeth a monitro cyflwr eitemau sydd wedi eu harddangos neu eu benthyca
- hybu'r defnyddio o gopïau, yn unol â'r ddogfen Egwyddorion Mynediad at Eitemau Casgliadau
- datblygu sgiliau trwy ddarparu hyfforddiant priodol i staff cadwraeth
- hybu ymwybyddiaeth staff a defnyddwyr o arfer gorau ar gyfer cadwedigaeth a gofal casgliadau
- nodi a lliniaru risgiau i gasgliadau
- cyfrif stoc yn rheolaidd ac archwilio casgliadau
- sicrhau diogelwch eitemau'r casgliadau
- sicrhau bod gofal casgliadau'n rhan o Gynlluniau Argyfwng a Pharhad Busnes

Mynediad

Bydd y Llyfrgell yn

- darparu mynediad rhydd a heb ei gyfyngu at fwyafrif helaeth o gasgliadau'r Llyfrgell yn yr ystafelloedd darllen ac ar-lein
- darparu ystafelloedd darllen penodol i edrych ar fathau penodol o eitemau
- hyrwyddo'r defnydd o gopïau, yn hytrach na thrafod y deunydd gwreiddiol
- gosod mesurau diogelu ychwanegol ar gyfer mynediad at eitemau arbennig o werthfawr (hen, unigryw, prin) a'r rhai ag iddynt arwyddocâd diwylliannol uchel, neu'r eitemau hynny sydd mewn cyflwr ffisegol gwael a bod y risg o beri niwed iddynt drwy eu trafod neu ddod i gysylltiad â newid amgylcheddol yn sylweddol
- hybu arfer da o safbwynt trafod a defnyddio

Partneriaethau ac Eiriolaeth

Bydd y Llyfrgell yn

- annog a hybu gofal casgliadau i safonau cydnabyddedig drwy raglenwyr cydweithredol a chydweithio proffesiynol

- cefnogi rhaglenni ar gyfer hyfforddi, estyn allan ac ymwybyddiaeth gan gyrff proffesiynol, sefydliadau rhyngwladol a sefydliadau cadwedigaeth cydweithredol
- cydweithio ar brosiectau a gweithgareddau ar y cyd
- cefnogi cadwraeth yng Nghymru a thu hwnt drwy rannu sgiliau a gwybodaeth a darparu hyfforddiant a chefnogaeth i hyfforddeion a gwirfoddolwyr
- hybu ymwybyddiaeth o arfer gorau ar gyfer gofal casgliadau a chadwedigaeth

Cynaliadwyedd

Bydd y Llyfrgell yn

- mynd ati'n rhagweithiol i reoli ardaloedd storio, gan sicrhau'r defnydd gorau o le gwag drwy gynllunio strategol
- adeiladu newidiadau tymhorol i'r rheolaeth amgylcheddol er mwyn gwarchod ynni
- hybu gwybodaeth a throsglwyddo sgiliau
- ceisio ffynonellau ariannol i gefnogi gweithgareddau gofal casgliadau
- manteisio ar gyfleoedd busnes ar gyfer codi tâl am wasanaethau, offer ac arbenigedd, lle y bo'n briodol
- ystyried costau parhaus gofal casgliadau wrth ddatblygu'r casgliad

Llywodraethu ac Adolygu

Bydd y Llyfrgell yn

- alinio'r gweithgareddau gofal casgliadau o fewn strategaeth gorfforaethol y Llyfrgell
- cynnal cyfarfod bob chwarter o'r pwyllgor Gofal Casgliadau ac adrodd ynghylch materion i gyfarfodydd y Gyfarwyddiaeth Casgliadau a Rhaglenni Cyhoeddus
- cofnodi risgiau i'r casgliadau yn y Gofrestr Risg
- adolygu'r polisi bob tair blynedd